

Scholen op rapport

Tevredenheid over hun groene opleiding overheerst bij oud-leerlingen en -studenten. Stoas Onderzoek heeft hen vragen gesteld over de opleiding en de aansluiting met wat ze nu doen. Hebben ze werk gevonden op niveau of leren ze misschien nog door? Er zijn ook kritische geluiden.

Frank Verhart (26) is tevreden over zijn opleiding. En met hem zijn de meeste oud-leerlingen en studenten best tevreden. Niet echt opzienbarend, want als het niet bevalt, dan besluit je waarschijnlijk wel tot switchen of stoppen. De kritische reacties zijn opvallender. Mensen die toch graag dat diploma binnenhalen om verder te kunnen, maar vraagtekens plaatsen bij aansluiting, organisatie en voorlichting vanuit de school. Frank studeerde in juli 2003 af op Hogeschool Larenstein, in bos- en natuurbeheer, richting westerse bosbouw, en geeft de school een rapportcijfer 8. “Je krijgt veel vrijheid”, zegt hij. “En de studie is heel gevarieerd.” De gemiddelde score van de hogescholen lag iets lager, namelijk 6,9. Zo blijkt uit een rapportage van Stoas Onderzoek. Ze hebben in 2002 onderzoek gedaan onder recent gediplomeerden en afgestudeerden van het vmbo-groen, middelbaar groen onderwijs en het hoger onderwijs op groene hogescholen en Wageningen UR.

De informatie gaat over werkloosheid, functies, aansluiting tussen opleiding en functie, vervolgoledingen en het oordeel over de gevolgde opleiding. Er is een steekproef gedaan bij gediplomeerden van vmbo, bol- en bbl-opleidingen. Onder alle afgestudeerden van de hogescholen en Wageningen UR is een monitor- of RUBS-onderzoek afgenomen (RUBS staat voor registratie uitstroom en bestemming schoolverlaters). Volgens de onderzoekers is de dekkinggraad voldoende om het onderzoek representatief te noemen.

Uurloon

Dan blijkt dat vooral oud-studenten van groene hogescholen na hun studie voor zichzelf beginnen; in totaal 5 procent. Dat zijn vooral hao'ers die een landbouwbedrijf overnemen. Ook het percentage voor bol-leerlingen die plantenteelt op niveau 4 hebben gedaan ligt relatief hoog (7%). Verder krijgen de meeste gediplomeerden

zodra ze een baan vinden na enige tijd een vaste aanstelling. Het bruto uurloon loopt dan op van 4,56 euro voor vmbo'ers tot 12,32 euro voor WU-afgestudeerden. Opmerkelijk is dat afgestudeerden van de Stoas Hogeschool met 13,47 euro het hoogst gemiddelde uurloon van alle groene opleidingen hebben. Frank is niet voor zichzelf begonnen, maar heeft een baan gevonden op een bureau voor tuin- en landschapsarchitectuur in Zuid-Limburg. Dat was geen enkel probleem: “vrijdag afstudeerpresentatie, maandag aan het werk”, reageert hij. “Een huidige collega van mij was toen al een goede kameraad.” Het werk – Frank is bezig met landschap, ruimtelijke ordening en de flora- en faunawetgeving – sluit redelijk goed aan op de opleiding en is volgens hem ook op hetzelfde niveau.

Voorsprong

In het algemeen is de aansluiting bij hao'ers goed. Van de afgestudeerden

FOTO: STUDIO ANDRÉ RUIJROK

◀ **Kritiek van mao-bol'ers: het ontbrak aan informatie. Je moest ongeveer overal achteraan. Als je 300 keer iets moet vragen voordat je een duidelijk antwoord hebt, word je daar wel een beetje moe van.**

Avontuur

Zo'n bol-leerling is Lotte (19), vierdejaars bloemschikken. Ze zou een andere opleiding kiezen, vertelt ze, en als het toch dezelfde opleiding zou moeten zijn, dan zeker niet op dezelfde school (een mbo-locatie van het Groenhorst College). Ze oordeelt heel kritisch over de langs elkaar heen werkende docenten, gebrekkige informatie en de trage gang van zaken "waardoor je soms heel lang niet weet waar je aan toe bent". Haar cijfer voor de opleiding is 4,5.

Marijn (20), eerstejaars bij Larenstein in Deventer, geeft haar opleiding bij Helicon een 5,7. "Erg laag", verklaart ze, "maar hoger verdienen ze toch echt niet. De schoolinspectie zou best eens langs mogen komen; er klopten veel dingen niet. Drie jaar lang een vak volgen, maar er geen diploma voor krijgen..." Volgens haar ontbrak het op school aan organisatie, structuur en zekerheid.

De mao-bol'ers zijn sowieso het minst tevreden. Ze hebben behalve Lotte en Marijn geen rapportcijfer gegeven; de Stoas-onderzoekers hebben hen daar niet naar gevraagd. Hen stoort vooral de soms slechte organisatie van de opleiding. De antwoorden van Lotte en Marijn zijn wat dat betreft heel illustratief. Lotte: "Het ontbrak aan →

hier heeft 64 procent een baan die aansluit op richting en niveau van de opleiding. Voor mensen die de bol-opleiding in het mao hebben gedaan, is de aansluiting met 35 procent het minste. Dat geldt vooral de veehouderij. Wellicht verklaarbaar als je bedenkt dat het perspectief daar niet bijster goed is en dat je dan wat anders moet zoeken.

Van de mensen die wel een baan in de richting en het niveau van de oplei-

ding hebben, vindt bijna iedereen dat de opleiding hen goed heeft voorbereid. Ook Frank. Weliswaar vond hij het werktempo te laag, maar dat was wellicht te verwachten, reageert hij. Hij had een voorsprong omdat hij er al twee jaar heao op had zitten. Ongeveer driekwart van de gediplomeerden zou opnieuw dezelfde opleiding kiezen. Hao'ers scoren hier het hoogst (78 procent) en bol'ers, het laagst (67 procent).

Belangrijkste resultaten

- Na diplomering leert van het vmbo-groen 70% door, bij mao-bol is dat 36%, mao-bbl 20%, hao 17% en WU 3%.
- Vooraf bij vmbo-gediplomeerden hebben mannen vaker dan vrouwen betaald werk (52 en 39%). Percentage betaald werk is het hoogst bij mao-bbl- (93%) en WU-gediplomeerden (91%).
- Vooraf bbl'ers werken in de primaire productie (43%). Voor de bol-leerlingen is dat 28% van de werkenden en vmbo-groen 14%. Ongeveer eenderde van de vmbo'ers en mao'ers werkt in de groot- en detailhandel. Van hao'ers en wu'ers werkt een kwart in de dienstverlening. Wu'ers – meestal natuurwetenschappers en landbouwkundigen – werken vooral in onderzoek en onderwijs. Onder hao'ers zijn de belangrijkste functiegroepen: milieuhygiënisten, agrarisch vertegenwoordigers en commercieel medewerkers. Bij mao'ers zijn dat agrarische arbeiders en verkopers.
- Aansluiting van opleiding en functie in richting en niveau is het beste in het hao, namelijk 64%. Het is het laagst voor mao-bol: 35%.
- Het percentage dat niet opnieuw voor dezelfde opleiding zou kiezen, of dezelfde opleiding op een andere school zou volgen, is het hoogst voor mao-bol, respectievelijk 33 en 13%.
- 39% van de hao'ers vindt de opleiding te algemeen en te weinig specialistisch. Wu'ers zijn meer tevreden over de specialisatiegraad.
- Het hao geeft docenten gemiddeld een 6,7. Voor voorbereiding op de marktsituatie is de score een zesje. De score voor de verschillende opleidingen in het algemeen ontloopt elkaar niet veel: 6,7 (bedrijfskunde) tot 7,0 (docentenopleiding).
- De cijfers in Wageningen zijn wat kwaliteit van docenten betreft ongeveer 6,9 en voor de opleiding als geheel gemiddeld 7,3. Relatief laag scoort daar de voorlichting over de arbeidsmarktsituatie: 5,9.
- Vmbo'ers en mao'ers zijn redelijk tevreden over de sfeer op school en de manier waarop docenten lesgeven. Maar vooral bol'ers zijn minder tevreden over de organisatie.
- Ongeveer de helft van hao'ers en wu'ers vraagt meer aandacht voor onderhandelings-technische en commerciële vaardigheden en voor recente ontwikkelingen in het vakgebied.
- Bbl'ers en bol-leerlingen vragen vooral meer aandacht voor de toepassing van kennis en technieken in de praktijk, probleemoplossing en vakkennis. Voor alle opleidingsniveaus zijn zelfstandig en zorgvuldig werken belangrijke aspecten in de functie. Ook aanpassingsvermogen en werken in teamverband. Voor functies van hao'ers en wu'ers wordt het belang van contactuele vaardigheden benadrukt.
- In vergelijking met bol en bbl in andere sectoren verdienen de groene bol- en bbl-leerlingen beduidend minder. Ze werken in vergelijking veel vaker beneden hun opleidingsniveau en minder vaak in de richting waarvoor ze geleerd hebben. Ze leren minder vaak door dan gediplomeerden uit overige sectoren en hebben vaker betaald werk. Wu'ers hebben een lager gemiddeld uurloon dan de gemiddelde wo-afgestudeerde (1,48 euro per uur minder) en vmbo-groen-gediplomeerden verdienen juist iets meer (0,27 euro).

informatie. Je moest ongeveer overal achteraan. Het is wel logisch dat je op een mbo-opleiding zelf dingen moet regelen. Dat is ook niet erg, maar als je 300 keer iets moet vragen voordat je een duidelijk antwoord hebt, word je daar wel een beetje moe van." Van de mao'ers zou achteraf 13 procent voor dezelfde opleiding naar een andere school gaan. Frank zou echter

met volle overtuiging opnieuw voor Larenstein kiezen. "Hier kon ik voldoende jong zijn en experimenteren met wat ik wilde bereiken. De mentaliteit is er goed, geen stropdassensfeer en buiten de schoolse verplichtingen genoeg tijd en mogelijkheden om de juiste leuke dingen te doen. De vrijheid om lekker op avontuur te gaan krijg je niet overal."

Toch kan ook het hao beter, oordelen de afgestudeerden. Ongeveer de helft van hen vindt dat er meer aandacht zou moeten zijn voor onderhandelings-technische en commerciële vaardigheden, voor inzicht in bedrijfsvoering en voor recente ontwikkelingen in het vakgebied.

Aftasten

Wat doen scholen met kritische reacties van leerlingen en oud-leerlingen? En is bijvoorbeeld een laag rapportcijfer aanleiding om maatregelen te nemen, de organisatie te versoepelen of de informatievoorziening te verbeteren? Pikken scholen dat op en kunnen ze er iets mee?

"Het past in onze kwaliteitszorg", reageert bijvoorbeeld het Clusius College. Zij nemen als zoveel andere aoc's enquêtes af bij schoolverlaters, "maar" zegt Lara Pool, sinds een paar maanden medewerker onderwijs en kwaliteitszorg, "vaak zegt zo'n onderzoek iets over de situatie van een paar jaar terug en zijn er al veranderingen geweest." Haar functie is ook in het leven geroepen omdat Clusius de kwaliteitszorg systematischer wil aanpakken.

Lotte moet intussen nog een jaar. Ze heeft wel een bijbaantje passend bij haar huidige opleiding, maar de vervolgopleiding zal in een heel andere richting liggen.

Marijn vond na haar mbo-opleiding vrij snel een vakantiebaantje waarin ze het erg naar de zin heeft. "Ik had namelijk geleerd hoe ik een nette sollicitatiebrief maak en weet inmiddels het een en ander over voedsel." Ze werkte in het ziekenhuis als voedingsassistente en hoopt er nog te kunnen blijven werken terwijl ze haar studentenleven nog drie jaar voortzet.

Frank tot slot is niet actief op zoek naar iets anders. Maar hij zou graag werk willen doen waarbij principes en idealen in natuurbeheer en natuurontwikkeling niet beperkt worden door commerciële doelen. "Dan ben je", zo stelt hij, "toch meer de grenzen van de flora- en faunawetgeving aan het aftasten." ☞

Ton van den Born

Lotte is niet de echte naam van de geïnterviewde